

Interventiestructuur: kracht of ballast?

Foto: Jos Lammers

Reiner Brink

Samenwerken met behoud van identiteit

In negen regio's wordt gebouwd aan de nieuwe interventiestructuur, waarbinnen op aangeven van een landelijke stuurgroep integrale fraudeprojecten moeten starten. Of de nieuwe structuur ook in de praktijk werkt, zal moeten blijken. Risico's liggen op het terrein van de hiërarchische benadering, kansen op dat van de lokale en regionale samenwerking. Reian Gerrits en Vivian Jacobs spraken regiocoördinator Reiner Brink over de aanpak in de regio Limburg, Brabant-Zuidoost en -Noord.

Reian Gerrits-van der Maten en Vivian Jacobs

Wat is de meerwaarde van de interventieteams? 'De wet van de synergie, één en één is drie', antwoordt Reiner Brink direct. 'De interventieteams moeten die zaken onderzoeken die voor de afzonderlijke organisaties te groot en te tijdrovend zijn en die te veel capaciteit vragen. Als je als organisatie nu zo'n zaak aanpakt, ben je al gauw gevolgen aan het bestrijden maar pak

je de oorzaak niet aan. Want die ligt vaak bij meerdere organisaties in het hele sociale werkveld.'

'Een organisatie kan op segmenten van het sociale handhavingengebied heel actief opereren, maar op het moment dat een klant van het ene werkveld naar het andere gaat en er onvol-

Foto: Jos Lammers

doende samenwerking is, dan kan die klant binnen een ander segment een nieuwe fraudehistorie opbouwen. Let wel, het gaat niet om individuele frauderende klanten – die worden prima afgehandeld door de individuele organisaties. Het gaat om fenomenen, om structuren. Neem een bedrijf dat gebruik maakt van én arbeidsongeschikten én WW'ers én bijstandsgerechtigden én SVB-cliënten. De Sociale Verzekeringsbank kan dan de fraude die hem raakt aanpakken, maar niet de kern, want het bedrijf wordt niet in de breedte aangepakt. Je moet op zoek naar wat het mogelijk maakt dat een klant kan frauderen, welke mogelijkheden biedt dat bedrijf?

Krachten bundelen

Interventieteams zijn geen vaste teams, maar worden ingericht als de stuurgroep opdracht geeft tot een project. Wat is dan de taak van de regiocoördinator en hoe zet je de samenwerking binnen een regio op poten? Reiner Brink: 'Mijn taak is de krachten te bundelen in het gemeentelijk veld, in ons werkgebied zijn er 89 gemeenten. Alleen als gemeenten hun krachten bundelen, kunnen ze een stevig geluid laten horen aan de landelijke partners. Wees eerlijk, zo'n landelijke stuurgroep kan nooit alleen de complete inschatting maken voor wat er regionaal afgeregeld wordt. Ook niet op advies van het regionale platform, waarin

directeuren en wethouders participeren. Daarom starten we een uitvoeringspanel dat weer onder het platform werkt. Een panel met managers van de individuele organisaties, die veel frequenter contact hebben om bepaalde fenomenen of lopende zaken met elkaar af te stemmen.'

Hamerstuk voor platform

Wat is dan de taak van zo'n uitvoeringspanel? 'Het uitvoeringspanel moet het projectplan zo voorbereiden dat het – kort door de bocht gezegd – een hamerstuk is voor het regionaal platform. In zo'n projectplan hebben we dan al staan welke last de betrokken organisaties van bepaalde fenomenen of een bepaalde situatie hebben, wat zij met een onderzoek willen bereiken en welke inspanning men denkt te moeten leveren', vertelt Brink. Maar wat is dan de functie van het platform? 'Het platform is er primair om gemeentelijke krachten te bundelen, met de bestuurders aan tafel. We bespreken er het projectplan, accorderen het en leiden het door naar de gemeentelijke vertegenwoordiging in de landelijke stuurgroep. Ik heb het gevoel dat wanneer we op uitvoeringsniveau – dus met een uitvoeringspanel – pragmatisch aan de slag kunnen, een goed verhaal hebben en een stevig projectplan, de landelijke stuurgroep en ook het regionaal platform eigenlijk geen nee willen zeggen.'

Tijd voor proces

Reiner Brink: 'Voor het opzetten van het regionaal platform en het uitvoeringspanel nemen we de tijd. Want het proces heeft veel aandacht nodig. Ik benader nu alle gemeenten en voer daar veel gesprekken met ambtenaren. Zodat zij vragen van het hoofd sociale zaken kunnen beantwoorden, maar het verhaal ook uitdragen. Dit voorjaar organiseren we een regionale handhavingsdag, waarop we met zoveel mogelijk gemeenten zo'n zes gemeenten mandaat zouden moeten geven om tegen projectplannen, dus tegen inzet van mensen, ja te zeggen. Ik denk zelf aan twee grote, twee middelgrote en twee kleine gemeenten, verdeeld over Brabant en Limburg. Daarna volgt er een regionale handhavingsdag met alle partijen, waar we afspraken maken over hoe we met elkaar gaan werken. Hier moet de basis gelegd worden voor integrale en interdisciplinaire samenwerking. En hier moet het uitvoeringspanel in de startblokken worden gezet.'

Andere voordelen

Het inrichten van de structuur is een ding, maar heb je niet ook met verschillende culturen te maken? 'Wat je ziet, is dat veel gemeenten zoekende zijn in het ontwikkelen van klantprofielen en databases', vervolgt Reiner

Brink. 'Nu je regionaal gaat samenwerken, kun je ook elkaars kennis gaan gebruiken. Eigenlijk kun je met bijvoorbeeld drie mensen het werk voor een aantal gemeenten doen, en je baseren op de beschikbare kennis en ervaringen. Reken uit: drie keer 70.000 euro per fte is iets meer dan 200.000 euro, verdeeld over 90 gemeenten, is dat nog geen 3000 euro per gemeente. En dan ontwikkel je centraal de profielen voor elke gemeente. Met ook nog eens de nodige afstand en objectiviteit.'

'Je moet in zo'n proces wel aandacht hebben voor de gevoelens die er zijn over regionaal samenwerken. Ik kan mij voorstellen dat een grote stad met 200.000 inwoners meer problemen heeft dan een kleine met veertig cliënten. Maar het probleem van die veertig cliënten kan in die kleine gemeente net zo groot zijn. Het wegen van het probleem moet je zien in verhouding tot de grootte van de omgeving. Dit erkennen is fundamenteel. Het kan niet zo zijn dat samenwerken leidt tot opheffen van de identiteit.'

Twee coördinatoren, gelijke taken Reiner Brink legt uit waarom voor de totale regio Limburg en Brabant is gekozen voor twee coördinatoren met hetzelfde takenpakket: 'Gelet op de grootte van het gebied en toch de verscheidenheid in cultuur in Brabant en Limburg, denk ik dat het goed is om voor zo'n netwerkfunctie het gebied te verdelen. We hebben daardoor wel een breed takenpakket. Ander voordeel is dat wanneer je een gemeentelijk project hebt, een van de coördinatoren in principe projectleider wordt en de ander het reguliere werk voortzet.'

Wat voor typen projecten denk je dat er zullen gaan starten? Reiner Brink: 'Die interventiestructuur is bedoeld voor het bestrijden van die fenomenen die zich plotseling voordoen of die je niet op voorhand ziet. Anders zou je er beleid voor ontwikkeld hebben. Maar wat natuurlijk helder is, is dat bepaalde branches een risico vormen. Hier in de regio is dat bijvoorbeeld de bevoorradingslijn van de westelijke havens naar de zuidelijke supermarkt. Belastingdienst, UWV en Arbeidsinspectie starten hier gezamenlijk een project. Wat betreft zaken voor de gemeenten wil ik half mei in de lucht zijn en de eerste zaken bij de stuurgroep hebben liggen.'

Wat is een valkuil voor een interventieteam? Brink is helder: 'Dat een team zaken aanpakt die met opsporing te maken hebben, maar daarvoor is het SIOD. De interventieteams zijn

De regionale interdisciplinaire fraudeteams (RIF's) worden omgebouwd tot interventieteams. Er moet een landelijk dekkend netwerk ontstaan van interventieteams, waarin gemeenten samenwerken met het ministerie van SZW, de Arbeidsinspectie, de Belastingdienst, UWV, de SVB, het OM, de SIOD, VNG en Divosa. Het werkerterrein van de interventieteams bestaat uit alle mogelijke problemen op het vlak van fraudebestrijding in sociale zekerheid en fiscale zaken, mits er samenwerking tussen meerdere disciplines noodzakelijk is. De interventieteams zijn geen vaste teams, maar worden samengesteld voor een specifieke fraudeopsporingsopdracht. De landelijke stuurgroep bepaalt welke opdrachten uitgevoerd moeten worden, maar laat zich adviseren door negen regionale platforms, waarin weer alle genoemde partijen zitten.

a priori niet voor opsporing. Je hebt preventie, controle en opsporing, maar die moeten elkaar in de keten wel opvolgen. Je kunt met controle geen opsporingszaken doen, zoals je met brandpreventie geen brand kunt bestrijden.

Als je die keten niet volledig aan elkaar zet, dan kan één onderdeel in die keten wel heel sterk zijn in organiseren, maar de hele keten is zo sterk als de zwakste schakel. Op het moment dat je in het controleveld en met interventieteams je doel niet volledig bereikt, dan moet je over kunnen gaan tot opsporing. En over die overgang naar de opsporingsinstantie moeten we natuurlijk met elkaar nadenken en heldere afspraken maken. Binnenkort bezoekt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Eindhovense wethouder Sociale Zaken, Claassen, en dan willen we dit onder de aandacht brengen. Risico blijft dat hoe meer je op centraal niveau aan elkaar probeert te knopen, hoe minder er uiteindelijk gebeurt.' ■

Reian Gerrits-van der Maten is senior manager bij Resources Connection en **Vivian Jacobs** is zelfstandig communicatiemanager.